

ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლის 2020 წლის პროგრამა

მუხლი 1. შესავალი

1. აღნიშნული პროგრამა შემუშავებულია საქართველოს კანონის „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი“-ს მოთხოვნების შესაბამისად და წარმოადგენს ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლის 2020 წლის სამოქმედო გეგმას.

2. ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი მოიცავს სახელმწიფო პროგრამით გათვალისწინებული დაავადებების ლაბორატორიულ კონტროლს (დიაგნოსტიკურ გამოკვლევებს), ცხოველთა სადგომის/დროებითი სადგომის ინსპექტირებას, ფერმებში ცოცხალი ცხოველებიდან აღებულ ნიმუშებში ზოგიერთი ნივთიერების (სუბსტანციის) გამოყენებაზე მონიტორინგს, ვეტერინარიის სფეროში ბიზნესოპერატორების საქმიანობის ინსპექტირებას, ცოცხალი ცხოველების ბაზრების/ბაზრობების ინსპექტირებას, შინაური ბინადარი ცხოველის გადამმუშავებული, ნედლი, დაკონსერვებული საკვების, ძაღლის საღრღნელი ძვლის, ტყავის და კანის, მატყლისა და თევზის ფქვილის საწარმოების ინსპექტირებას, არარეგისტრირებული, ფალსიფიცირებული, ვადაგასული და გამოსაყენებლად უვარგისად მიჩნეული ვეტერინარული პრეპარატების განადგურებაზე, ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის (მ. შ. მეფუტკრეობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტი) განკარგვაზე, უვარგისად მიჩნეული ცხოველის საკვების განადგურებაზე, ბიზნესოპერატორის მიერ სააგენტოს მითითებების შესრულებაზე ზედამხედველობას, ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგს, ასევე ცხოველთა ჯანმრთელობაზე კონტროლს კერძოდ: ვაქცინაცია, გამოკვლევები, დამუშავება ვექტორების საწინააღმდეგოდ და სხვა ვეტერინარული ღონისძიებების განხორციელებაზე კონტროლს.

3. პროგრამით გათვალისწინებული ღონისძიებები მიმართულია ცხოველთა დაავადებების თავიდან აცილების ან/და გამოვლინებების შემცირებისკენ, ზოონოზური დაავადებებისგან ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაცვისკენ, დაავადებების უმოკლეს ვადებში ლოკალიზაცია/ლიკვიდაციისკენ, ხარისხიანი ვეტერინარული

პრეპარატებით და მე-3 კატეგორიის მასალიდან მიღებული შინაური ბინადარი ცხოველის უვნებელი საკვებით მომხმარებელთა მოთხოვნის დაკმაყოფილებისკენ, ასევე ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის სისტემის გაუმჯობესებისაკენ.

მუხლი 2. პროგრამის საფუძვლები

პროგრამის განხორციელების სამართლებრივი საფუძვლებია:

„სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი“; „ვეტერინარული საქმიანობის განმახორციელებელი ბიზნესოპერატორებისა და აგრარული ბაზრების/ბაზრობების, სადაც ხორციელდება ცოცხალი ცხოველის რეალიზაცია, ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 26 ივნისის №338 დადგენილება; „ვეტერინარული საქმიანობის განმახორციელებელი ბიზნესოპერატორების საქმიანობასთან დაკავშირებული მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 28 ივნისის №345 დადგენილება; „ვეტერინარული სამსახურისა და ცხოველთა ჭერის საქმიანობისათვის საჭირო საქართველოში სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ნივთიერებათა გამოყენების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2014 წლის 28 მაისის №2-107 ბრძანება; „ტექნიკური რეგლამენტის - აგრარულ ბაზრებზე/ბაზრობებზე სურსათისა და ცხოველის რეალიზაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №417 დადგენილება; „ვეტერინარულ კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქტების ექსპორტის დროს გამოსაყენებელი ვეტერინარული სერტიფიკატების ფორმებისა და მათი გაცემის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 31 დეკემბრის N430 დადგენილება; „ტექნიკური რეგლამენტის - ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის №22 დადგენილება; „ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციისა და მათი სადგომების/დროებითი სადგომის რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 3 ოქტომბრის №483 დადგენილება; „ცხოველთა გადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო პროფილაქტიკურ-საკარანტინო

ღონისძიებათა განხორციელების წესების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 14 ივლისის №348 დადგენილება; „ტექნიკური რეგლამენტის - სეზონურ სამოვრებზე ცხოველთა გადარეკვის ვეტერინარულ-სანიტარიული წესის“ დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №422 დადგენილება; „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტებისა და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისთვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიზნესოპერატორის აღიარების წესის“ დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბრის №605 დადგენილება; „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 16 ოქტომბრის №533 დადგენილება; „ტექნიკური რეგლამენტების - „სურსათის/ცხოველის საკვების ჰიგიენის ზოგადი წესისა“ და „სურსათის/ცხოველის საკვების ჰიგიენის გამარტივებული წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 25 ივნისის №173 დადგენილება; „ტექნიკური რეგლამენტის - ფრინველის გრიპის დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელოს დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 30 დეკემბრის №637 დადგენილება; „ტექნიკური რეგლამენტის - ღორის აფრიკული ჭირის (ცხელების) დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელოს დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 7 ნოემბრის №496 დადგენილება.

„ტექნიკური რეგლამენტის - ღორის კლასიკური ჭირის დიაგნოსტიკის სახელმძღვანელოს დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 8 ნოემბრის №498 დადგენილება; „პროფილაქტიკური კარანტინის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 3 თებერვლის №59 დადგენილება; „თევზის ვირუსული ჰემორაგიული სეპტიცემიისა (VHS) და სისხლმზადი ქსოვილის ინფექციური ნეკროზის (IHN) გამოვლენისა და დადასტურებისთვის ნიმუშის აღების გეგმებისა და დიაგნოსტიკის მეთოდების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 30 დეკემბრის №636 დადგენილება; „ზოგიერთი გადამდები ღრუბლისებრი ენცეპალოპათიების პრევენციის, კონტროლისა და აღმოფხვრის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 28 დეკემბრის №600 დადგენილება; „ბლუთანგის აღმოფხვრისა და კონტროლთან დაკავშირებული

სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 3 აგვისტოს №398 დადგენილება.

მუხლი 3. პროგრამის მიზნები

პროგრამის მიზნებია:

- ა) ქვეყნის ტერიტორიის დაცვა გადამდები დაავადებების შემოჭრა/შემოტანა და გავრცელებისაგან;
- ბ) ცხოველთა ჯანმრთელობის (ვეტერინარული კეთილსაიმედოობის) მიღწევა/შენარჩუნება;
- გ) ზოონოზური დაავადებებისგან ადამიანების დაცვა და მათი გამოვლენის შემცირება;
- დ) ფერმერულ მეურნეობებსა და ოჯახურ წარმოებაში ცხოველთა ინფექციური დაავადების გავრცელებით გამოწვეული ეკონომიკური ზარალის და საერთაშორისო ვაჭრობაში შეზღუდვების თავიდან აცილება;
- ე) ვეტერინარიის სფეროში ბიზნესოპერატორების საქმიანობის კონტროლი, დარღვევების გამოვლენა და მათი აღმოფხვრა;
- ვ) ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის სისტემის დანერგვა. სადგომის/დროებითი სადგომის შესახებ არსებული სიტუაციის შესწავლა. მონაცემთა ელექტრონული ბაზის სრულყოფა-მონაცემების განახლება, ცხოველთა მიკვლევადობის გაუმჯობესება;
- ზ) ცოცხალ ცხოველებში ზოგიერთი ნივთიერების (სუბსტანციის) გამოყენების დადგენა, ნარჩენების არსებობის მიზეზების გამოვლენა და შესწავლა-გამოკვლევა;
- თ) ცხოველთა ჯანმრთელობაზე კონტროლის განხორციელება, მათ შორის გადაადგილების დროს;
- ი) შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული, ნედლი, დაკონსერვებული საკვების, ძაღლის საღრღნელი ძვლის, ტყავის და კანის, მატყლისა და თევზის ფქვილის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობის კონტროლი;
- კ) მეფუტკრეობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ სპეციალურ მოთხოვნებთან შესაბამისობისა და განკარგვა/განთავსების კონტროლი.

მუხლი 4. პროგრამის განხორციელების უფლებამოსილება

1. ვეტერინარულ სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს სააგენტოს უფლებამოსილი პირი (ვეტერინარი).
2. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას „სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კოდექსი“-თ დადგენილი მოთხოვნების დარღვევაზე სამართალდამრღვევს აღნიშნული კოდექსის 64-ე - 74³-ე მუხლების შესაბამისად სააგენტოს უფლებამოსილი პირი გამოუწერს საჯარიმო ქვითარს, რომელიც იმავდროულად არის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი.

მუხლი 5. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების მექანიზმები

1. ინსპექტირება ხორციელდება:

- ა) ვეტერინარული პრეპარატების დამამზადებელ საწარმოში;
- ბ) ვეტერინარული პრეპარატების საბითუმო ვაჭრობის ობიექტში;
- გ) ვეტერინარულ აფთიაქში;
- დ) ვეტერინარულ სამკურნალოში (კლინიკა);
- ე) ვეტერინარულ-კოსმეტიკურ კაბინეტში;
- ვ) ცხოველთა სადგომში/დროებით სადგომებში (მათ შორის საკარანტინო სადგომი, პირველადი წარმოება);
- ზ) ცოცხალი ცხოველებით მოვაჭრე აგრარულ ბაზარში/ბაზრობაში;
- თ) ფსიქოტროპული პრეპარატების გამომყენებელ ობიექტში;
- ი) ცხოველთა თავშესაფარში;
- კ) შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული, ნედლი, დაკონსერვებული საკვების, ძაღლის საღრღნელი ძვლის, ტყავის და კანის, მატყლის, თევზის ფქვილის საწარმოებში;
- ლ) საზღვარგარეთიდან საქართველოში ექსპორტის განმახორციელებელ ვეტერინარულ კონტროლ ქვემდებარე ობიექტებში.

2. მონიტორინგი მოიცავს:

- ა) რისკის შესაფასებლად პირველადი წარმოების ობიექტებში, „ტექნიკური რეგლამენტის - ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის №22 დადგენილების

დანართი №1-ით „ანაბოლური მოქმედების მქონე ნივთიერებები (სუბსტანციები), აკრძალული ნივთიერებები (სუბსტანციები), ვეტერინარული პრეპარატები და დამაბინძურებლები“ განსაზღვრული ნივთიერებებისა (სუბსტანცია) და მათი ნარჩენების ცოცხალ ცხოველებში, ცხოველის ბიოლოგიურ სითხესა და ქსოვილში დადგენას აკრძალული მკურნალობის (გამოყენების) აღკვეთის მიზნით;

ბ) შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული, ნედლი და დაკონსერვებული საკვების, ძაღლის საღრღნელი ძვლის, ასევე თევზის ფქვილის გამოკვლევას სალმონელასა და ენტერობაქტერიებზე;

გ) ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის დასადგენად ნიმუშის აღებას;

დ) ვეტერინარული პრეპარატების ეტიკეტების შემოწმებას;

ე) ცხოველის საცხოვრებელი გარემოს დათვალიერებას და ინფორმაციის შეგროვებას;

ვ) ცხოველის ჯანმრთელობის მდგომარეობის დასადგენად ვაქცინაციის, ცხოველთა დამუშავების, გამოკვლევების შესრულების შესახებ მონაცემების მოპოვებას, ასევე რისკის შეფასებას.

3. ზედამხედველობა ხორციელდება:

ა) საკარანტინო ღონისძიებების მიმდინარეობაზე;

ბ) გადამდები დაავადებებისა და მასობრივი არაგადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო ღონისძიებებზე;

გ) არარეგისტრირებული, ფალსიფიცირებული, ვადაგასული და გამოსაყენებლად უვარგისად მიჩნეული ვეტერინარული პრეპარატების განადგურებაზე;

დ) ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის, მათ შორის მადუ-ს განკარგვა/განთავსებაზე;

ე) ცხოველთა გადაყვანა-გადარეკვის მიმდინარეობაზე (მათ შორის, სეზონურ სამოვრებზე); ვ) უვარგისად მიჩნეული ცხოველის საკვების განადგურებაზე;

ზ) ბიზნესოპერატორის მიერ სააგენტოს მითითებების შესრულებაზე.

4. დოკუმენტური შემოწმება ხორციელდება დამოუკიდებლად ან სახელმწიფო

კონტროლის სხვა მექანიზმებთან (ინსპექტირება, მონიტორინგი, ზედამხედველობა) ერთად, ბიზნესოპერატორის საქმიანობასთან დაკავშირებული დოკუმენტების შემოწმების მიზნით.

5. ნიმუშის აღება ხორციელდება ორგანოლექტიკური, მიკრობიოლოგიური, პარაზიტოლოგიური, ტოქსიკოლოგიური, ფიზიკურ-ქიმიური, რადიოლოგიური, დაავადებების ან/და სხვა მაჩვენებლების გამოსაკვლევად, რათა განისაზღვროს ცხოველის ჯანმრთელობისა და კეთილდღეობისათვის, ადამიანის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლისათვის მოსალოდნელი რისკი.

ნიმუშის აღება შეიძლება განხორციელდეს ინსპექტირების, ზედამხედველობის, მონიტორინგის დროს ან დამოუკიდებლად.

მუხლი 6. სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება

1. ვეტერინარულ კონტროლქვემდებარე ობიექტების ინსპექტირება:

2020 წელს განხორციელდება 450 ობიექტის ინსპექტირება, რაც შეადგენს 2019 წლისთვის დარეგისტრირებული 744 (მათ შორის ვეტერინარული კლინიკა, ზოომდაზია, ვეტერინარული პრეპარატების საცალო და საბითუმო სავაჭრო ობიექტი, ცხოველთა თავშესაფარი, ვეტერინარული პრეპარატების საწარმო, ცოცხალი ცხოველების ბაზარი, ვეტერინარული კოსმეტიკური კაბინეტი, პირველადი წარმოების ბიზნესოპერატორის 60,5%-ს.) სულ დაიგეგმა 450 კონტროლქვემდებარე ობიექტების ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი.

2020 წელს 2019 წლისთვის დარეგისტრირებული აგრარული ბაზრების/ბაზრობების 100%-ში (24 ობიექტი) განხორციელდება ინსპექტირება: მათ მოწყობასთან, ტერიტორიაზე ჰიგიენის წესებთან, ცხოველთა ჯანმრთელობასთან, ჩანაწერების წარმოებასა და ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შესაბამისობა. ინსპექტირება ასევე განხორციელდება ცხოველთა საკარანტინო სადგომებში, შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული, ნედლი და დაკონსერვებული საკვების, ძაღლის საღრღნელი ძვლისა და თევზის ფქვილის გადამამუშავებელ საწარმოებში.

2020 წელს მოთხოვნებიდან გამომდინარე ინსპექტირება განხორციელდება საზღვარგარეთიდან საქართველოში იმპორტის განმახორციელებელ ვეტერინარულ კონტროლ ქვემდებარე ობიექტებში.

2020 წელს სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ნივთიერებათა და სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ფარმაცევტულ პროდუქტთან

გათანაბრებული სამკურნალო საშუალებების გამოყენების წესის დაცვაზე შემოწმებული იქნება სურსათის ეროვნული სააგენტოს შესაბამის რეესტრში დარეგისტრირებული ობიექტების 100% - სულ 27 ობიექტი.

ინსპექტირების პრიორიტეტული ობიექტები იქნება:

სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ნივთიერებათა და სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებულ ფარმაცევტულ პროდუქტთან გათანაბრებული სამკურნალო საშუალებების გამომყენებელი ობიექტები (ცხოველთა თავშესაფრები) - წელიწადში არანაკლებ ორჯერ;

შინაური ბინადარი ცხოველების გადამუშავებული საკვების მწარმოებელი საწარმოები, რომელთა პროდუქციაც განკუთვნილია საექსპორტოდ - წელიწადში არანაკლებ ორჯერ;

ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატების მწარმოებელი საწარმოები - წელიწადში არანაკლებ ორჯერ;

თევზის ფქვილის საწარმოები - წელიწადში არანაკლებ ორჯერ.

2. 2020 წელს ზედამხედველობა განხორციელდება:

- ა) საკარანტინო ღონისძიებების მიმდინარეობაზე;
- ბ) გადამდები დაავადებებისა და მასობრივი არაგადამდები დაავადებების საწინააღმდეგო ღონისძიებებზე;
- გ) არარეგისტრირებული, ფალსიფიცირებული, ვადაგასული და გამოსაყენებლად უვარგისად მიჩნეული ვეტერინარული პრეპარატების განადგურებაზე;
- დ) ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის, მათ შორის მადჰ-ს განკარგვა/განთავსებაზე;
- ე) ცხოველთა გადაყვანა-გადარეკვის მიმდინარეობაზე (მათ შორის, სეზონურ სამოვრებზე); ვ) უვარგისად მიჩნეული ცხოველის საკვების განადგურებაზე;
- ზ) ბიზნესოპერატორის მიერ სააგენტოს მითითებების შესრულებაზე.
- თ) საექსპორტოდ განკუთვნილი ცოცხალი ცხოველების და არასასურსათო დანიშნულების ცხოველური წარმოშობის პროდუქტის სერტიფიცირებაზე.

3. მონიტორინგი ცხოველთა ჯანმრთელობაზე (ვაქცინაცია, ნიმუშების აღება)

ა) მონიტორინგი ეტაპობრივად განხორციელდება ცხოველთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესწავლის, დაცვის და რისკის შეფასების მიზნით შემდეგ დაგეგმილ ღონისძიებებზე:

- ბრუცელოზის პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა - 300 ნიმუში;
- ცოფზე პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა – 100 ნიმუში;
- თურქულის არასტრუქტურული პროტეინის (NSP ანტისხეული) აღმოჩენა – 4,000 ნიმუში;
- თურქულის სტრუქტურული პროტეინის (SP ანტისხეული) აღმოჩენა – სავარაუდოდ 500 ნიმუში;
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირის დაავადების/პოსტვაქცინალური ანტისხეულების აღმოჩენა - 100 ნიმუში;
- ცხვრის კატარალური ცხელება ანტისხეულის აღმოჩენა (მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვის)-500 ნიმუში.

ბ) თურქული (Food and Mouth Disease) - წყვილჩლიქიანი შინაური და გარეული ცხოველების მაღალკონტაგიოზური, განაკუთრებით საშიში პათოგენით გამოწვეული ვირუსული ინფექციური დაავადებაა, რომელიც ხასიათდება ცხელებით, პირის ღრუს ლორწოვანი გარსის, ცურის, კანის და ჩლიქთაშორის ნაპრალის აფტოზური დაზიანებით. თურქული ფიქსირდება საქართველოს სამხრეთით, სამხრეთ-აღმოსავლეთითა და ჩრდილოეთით მდებარე ქვეყნებში. გასულ წლებში ახალი ეპიდემიებით გამოწვეული კერები დაფიქსირდა თურქეთსა და სომხეთის რესპუბლიკაში. ამასთანავე საქართველოში თურქულის დაავადების შემოჭრა/გავრცელების რისკი მაღალია ქვეყნის, სატრანზიტო ფუნქციიდან და მეცხოველეობის გაძღოლის არსებული მომთაბარე სისტემიდან გამომდინარე. საზღვრისპირა ტერიტორიებზე არსებულ ზამთრისა და ზაფხულის სამოვრებზე ცხოველთა მიგრაციის პერიოდში ასობით ათასი პირუტყვი გადაადგილდება სხვადასხვა მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ტერიტორიების გავლით რამოდენიმე ასეულ კილომეტრზე, რა დროსაც ხდება მათი უშუალო კონტაქტირება აბორიგენ პირუტყვთან. ასევე რისკის კატეგორიას მიეკუთვნება დროებით ოკუპირებული არაკონტროლირებადი ტერიტორიები, (2011 წელს სამაჩაბლოს, ე.წ „სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის“ ტერიტორიაზე

დაფიქსირებული იყო თურქულის შემთხვევა). ქვეყანაში ვირუსის ცირკულაციაზე მიუთითებს წინა წლებში ჩატარებული არასტრუქტურულ (NSP) ცილებზე კვლევების შედეგები. ვინაიდან დაავადება არის მაღალკონტაგიოზური ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებობს საქართველოს ტერიტორიაზე მისი შემოჭრისა და დაავადების ამთვისებელ არაიმუნიზირებული ცხოველების შემთხვევაში სწრაფი და ფართო გავრცელების რეალური საშიშროება, რაც მნიშვნელოვან ეკონომიურ ზარალს მიაყენებს ცხოველთა მეპატრონეებს, ფერმერებს და გამოიწვევს მეცხოველეობის პროდუქტების წარმოების მკვეთრ შემცირებას. ამასთანავე ქვეყანას საერთაშორისო და ქვეყნის კანონმდებლობით დაეკისრება ვალდებულება გაატაროს საკარანტინო-შემზღუდავი და სალიკვიდაციო ღონისძიებები, რაც დაკავშირებული იქნება დიდ ფინანსურ დანახარჯებთან. დაავადების აღმოფხვრამდე შეიზღუდება ექსპორტი და ტრანზიტი, რაც შეაფერხებს საერთაშორისო ვაჭრობას. ყოველივე ზემოთაღნიშნულიდან გამომდინარე თურქულის რისკზე დაფუძნებული სტრატეგიის (RBSP) შესაბამისად რისკის ზონებში წლის პირველ და მეორე ნახევარში ვაქცინირებული (მათ შორის მოზარდი პირუტყვის რევაქცინაციის ჩათვლით) იქნება სავარაუდოდ 850 000 სული მსხვილფეხა და 1 150 000 სული წვრილფეხა პირუტყვი (აღნიშნული გეგმის შესრულების შესაძლო ცდომილებით $\pm 15\%$ -მდე).

გ) ჯილეხი (Anthrax) - განაკუთრებით საშიში პათოგენით გამოწვეული ზოონოზური ინფექციური დაავადებაა. ჯილეხით ავადდება მრავალი სახის შინაური და გარეული ცხოველი, აგრეთვე ადამიანი. გასულ წლებში ცხოველებში ლაბორატორიულად დაფიქსირდა: 2009 წელს 12 შემთხვევა, 2010 წელს-8, 2011 წელს-31, 2012 წელს-36, 2013 წელს -40, 2014 წელს-19, 2015 წელს-29, 2016 წელს-17, 2017 წელს-15, 2018 -წელს 11 შემთხვევა, 2019-წლის პირველადი მონაცემებით-5 შემთხვევა. ჯილეხით ადამიანი დაავადდა: 2009 წელს -38 , 2010 წელს-28, 2011 წელს-81, 2012 წელს-110, 2013 წელს-144, 2014 წელს-57, 2015 წელს-57, 2016 წელს-27, 2017 წელს-34 (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2018 წელს 25 ადამიანი, ხოლო 2019 წელს (არასრული მონაცემი) 9 ადამიანი. ცხოველის დაავადების ყოველი ახალი შემთხვევა ქმნის ახალ ნიადაგობრივ კერას, რომელიც რისკის მატარებლად რჩება ათეულობით წელი. დაავადება იწვევს დიდ ეკონომიურ ზარალს ცხოველთა მეპატრონეებსა და ფერმერებში, რაც გამოიხატება დაავადებული ცხოველების სიკვდილიანობით, დაავადების კერებში სალიკვიდაციო

ლონისძიებების გატარებაზე გაწეული ხარჯებით (იძულებითი აცრები, დეზინფექციები, დაცემული ცხოველების განადგურება და ა.შ.). დაავადებული ცხოველების და მათგან მიღებული ცხოველური პროდუქტებით ასევე შესაძლებელია დაავადდნენ ადამიანებიც. ეროვნული სააგენტოს მიერ 2012 წლიდან განხორციელებული სპეციფიკური ღონისძიებების შედეგად ცხოველებსა და ადამიანებში შეინიშნება დაავადების გამოვლინების კლების ტენდენცია, თუმცა 2017-2018 წლებში საქართველოს რიგ რაიონებში აღინიშნა დაავადების გამოვლინებები ისეთ, ტერიტორიებზე, სადაც წინა წლებში იგი არ ფიქსირდებოდა. ცხოველების და შესაბამისად, ადამიანების დაავადების პრევენციის მიზნით და მოსალოდნელი საფრთხეების გათვალისწინებით (ჯილენზე ისტორიულად არაკეთილსაიმედო ტერიტორიები, ჯანდაცვის ორგანოების მონაცემებით ადამიანების დაავადების ფაქტების არსებობა, გადასარეკი ტრასის და მიმდებარე დასახლებულ პუნქტებში/ფერმებში არსებული ცხოველები, მუნიციპალიტეტებში სადაც ეპიზოოტიური სიტუაცია გართულებულია) 2020 წელს ჩატარდება სავარაუდოდ 420 000 სული მსხვილფეხა, 575 000 სული წვრილფეხა პირუტყვისა და 4 500 სული კენტჩლიქიანი ცხოველის ჯილენის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია (მათ შორის მოზარდის რევაქცინაციის ჩათვლით. (აღნიშნული გეგმის შესრულების შესაძლო ცდომილებით $\pm 15\%$ -მდე) .

დ) ცოფი (Rabies) – ზოონოზური, უკუბრუნებელი ვირუსული ინფექციური დაავადებაა. ცოფით ავადდება ყველა თბილსისხლიანი ცხოველი, აგრეთვე ადამიანი. ინფექციის გავრცელების ძირითადი წყაროა: ძაღლი, კატა და სხვა სახეობის ხორცისმჭამელი ცხოველები, ამიტომ მნიშვნელოვანია ცოფთან ბრძოლის კომპლექსურ ღონისძიებათა გატარება, მათ შორის ცოფის ამთვისებელი შინაური ბინადარი ცხოველების (ძაღლი, კატა) ვაქცინაცია. გასულ წლებში ცხოველებში ლაბორატორიული გამოკვლევებით დაფიქსირდა: 2009 წელს ცოფით დაავადების 153 შემთხვევა, 2010 წელს-97 შემთხვევა, 2011 წელს-69 შემთხვევა, 2012 წელს-135 შემთხვევა, 2013 წელს-116 შემთხვევა, 2014 წელს-119 შემთხვევა, 2015 წელს-103 შემთხვევა, 2016 წელს-53 შემთხვევა, 2017 წელს - 40 შემთხვევა, 2018 წელს -47 შემთხვევა, ხოლო 2019 წელის პირველადი მონაცემებით-43 შემთხვევა. ცოფით (ჰიდროფობიით) გარდაცვლილია: 2009 წელს - 6 ადამიანი, 2010 წელს - 5, 2011 წელს - 3, 2012 წელს - 3, 2013 წელს - 4, 2014 წელს - 4, 2015-2017 წლებში ადამიანის გარდაცვალების შემთხვევას ადგილი არ ჰქონია, 2018 წელს გარდაიცვალა 2 ადამიანი, 2019 წელს გარდაიცვალა 1 ადამიანი. დაავადებას აქვს როგორც ეკონომიკური, ასევე

სოციალური მნიშვნელობა. 2014 წლიდან განხორციელებული ინტენსიური სპეციფიკური ღონისძიებების შედეგად აღინიშნება პოზიტიური შედეგებისა და ეპიზოოტიური და ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება. 2020 წელს ცოფის დაავადებაზე ზედამხედველობის განხორციელების მიზნით ვაქცინაცია ჩაუტარდება ქვეყნის მაშტაბით სავარაუდოდ 260 000 სულ ძაღლსა და კატას (აღნიშნული გეგმის შესრულების შესაძლო ცდომილებით $\pm 15\%$ -მდე). აგრეთვე განხორციელდება ცხოველების მიერ ადამიანის ცხოველების დაკბენის შემთხვევაში, დამკბენ ცხოველზე 10 დღიანი ვეტერინარული ზედამხედველობა

ე) მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტი (Lumpy Skin Disease) - ვირუსული ინფექციური დაავადებაა. 2014 წელს დაავადების შემთხვევები აღინიშნა აზერბაიჯანის რესპუბლიკასთან მოსაზღვრე მუნიციპალიტეტებში. უკანასკნელ პერიოდში ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ოფიციალურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტი დაფიქსირებულია საქართველოს მოსაზღვრე თურქეთის, აზერბაიჯანის, სომხეთის რესპუბლიკებში და რუსეთში მათ შორის ჩრდილოეთ კავკასიის რესპუბლიკებში. ხოლო 2015-2016 წლებში მნიშვნელოვნად გაფართოვდა მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტის გამოვლინების არეალი და მან მოიცვა აღმოსავლეთ ევროპის რიგი ქვეყნები: საბერძნეთი, მაკედონია, ალბანეთი, ბულგარეთი, მონტენეგრო, სერბეთი. 2017 წელს დაავადების გამოვლინებებს ადგილი ქონდა ასევე აფხაზეთის დროებით ოკუპირებულ ტერიტორიაზეც. აღნიშნულმა ვითარებამ გარკვეულწილად ზეგავლენა იქონია ჩვენი ქვეყნის ჩრდილო და დასავლეთ რეგიონების რიგ სოფლებზე. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ 2018 წელს ქვეყანაში ადგილი ჰქონდა დაავადების გამოვლინებებს. დაავადებაზე კონტროლის განხორციელებაში ასევე დახმარება აღმოგვიჩინა ევროკავშირმა (გრანტის სახით გადმოცემული იქნა 200 000 დოზა ვაქცინა). დაავადებას ახასიათებს დიდი ეკონომიკური ზარალი, რაც გამოიხატება დაავადებული ცხოველების სიკვდილიანობით და ცხოველური პროდუქტების ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაუარესებით და რაოდენობრივი კლებით. ამ ეტაპზე არსებული ეპიზოოტიური სიტუაციიდან და მოსალოდნელი საფრთხიდან გამომდინარე 2020 წელს განხორციელდება სავარაუდოდ 350 000 სული მსხვილფეხა პირუტყვის ვაქცინაცია.

აგრეთვე გათვალისწინებულია ვაქცინის რეზერვის შექმნა, (აღნიშნული გეგმის შესრულების შესაძლო ცდომილებით $\pm 15\%$ -მდე).

ვ) ცხვრისა და თხის ყვავილი (Sheep and Goat Pox) - ვირუსული ინფექციური დაავადებაა. მეცხვარეობაში იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს, რაც გამოიხატება პროდუქტიულობის დაქვეითებით, სიკვდილიანობით, განსაკუთრებით მოზარდ ცხოველებში და დაავადებული ცხოველების მკურნალობაზე გაწეულ ხარჯებში. ეროვნული სააგენტოს მიერ 2014 წლიდან განხორციელებული სპეციფიკური ღონისძიებების შედეგად ცხოველებში დავადების კლინიკური გამოვლინება ამ ეტაპისთვის აღარ შეინიშნება. 2020 წელს გათვალისწინებულია ვაქცინის რეზერვი, რომელიც გამოყენებული იქნება რისკების შესაბამისად.

ზ) წვრილფეხა პირუტყვის ჭირი (Peste des Petits Ruminants – PPR) - ვირუსული ინფექციური დაავადებაა, რომელსაც ახასიათებს სწრაფი გავრცელება და მაღალი სიკვდილიანობა (დაახლოებით 50-100%) განსაკუთრებით მოზარდში, რის გამოც მეცხვარეობაში იწვევს დიდ ეკონომიკურ ზარალს. ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის (OIE) ოფიციალურ ინფორმაციაზე დაყრდნობით დაავადება დაფიქსირებულია თურქეთის და ირანის რესპუბლიკაში. დაავადება ქვეყანაში დაფიქსირდა 2016 წელს თბილისის მიმდებარე სოფლებში (ვარკეთილის მეურნეობა, პატარა ლილო). დაავადების მაღალკონტაგიოზურობიდან გამომდინარე 2016 წელს ჩატარებული იქნა წვრილფეხა პირუტყვის მასიური ვაქცინაცია და მოზარდის რევაქცინაცია ძირითადად ქვეყნის აღმოსავლეთ რეგიონებში. დაავადების განმეორებითი ეპიდაფეთქების თავიდან აცილების მიზნით საერთაშორისო ორგანიზაციების (OIE, FAO) ექსპერტების რეკომენდაციით 2017, 2018 და 2019 წლებში ვაქცინაცია უტარდებოდა დაახლოებით 300 000 სულამდე მოზარდ წვრილფეხა პირუტყვს ქვეყნის აღმოსავლეთ რეგიონებში, სადაც ინტენსიურად განვითარებულია მომთაბარე მეცხვარეობის ინდუსტრია. ასევე უნდა აღინიშნოს რომ საქართველო ამ ეტაპზე ცხოველთა ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციასთან (OIE) მჭიდრო თანამშრომლობით არის წვრილფეხა პირუტყვის ჭირზე საგზაო რუქის მე-3 საფეხურზე, ხოლო 2022 წლისთვის OIE-ში თავისუფალი სტატუსის განაცხადის გასაკეთებლად, საჭიროა შესაბამისი სამუშაოების წარმოება, მათ შორის ამთვისებული ცხოველების ჯანმრთელობაზე მონიტორინგის და გადაადგილებაზე კონტროლის გაძლიერება.

ქვეყანაში ამ ეტაპზე არსებული ეპიდემიოლოგიური სიტუაციიდან გამომდინარე 2020 წლისთვის არ იგეგმება პირუტყვის პრევენციული ვაქცინაცია და შეიქმნება ვაქცინის რეზერვი, რომელიც საჭიროებიდან გამომდინარე იქნება საფრთხის ადეკვატურად გამოყენებული.

თ) ბრუცელოზი (Brucellosis) - ქრონიკულად მიმდინარე ინფექციური დაავადებაა, რომელიც ცხოველებში ხასიათდება აბორტებით, მომყოლის შეჩერებით, ენდომეტრიტებით და აღწარმოებითი უნარის მოშლით. ბრუცელოზით ავადდება მრავალი სახის ცხოველი, აგრეთვე ადამიანიც, შესაბამისად დაავადებას გააჩნია სოციალური მნიშვნელობა. ადამიანებში ეს დაავადება მიმდინარეობს მძიმედ და რთულად განკურნებადია. გასულ წლებში ადამიანებში ლაბორატორიულად დაფიქსირდა: 2009 წელს 173 შემთხვევა, 2010 წელს -198, 2011 წელს-165, 2012 წელს-133, 2013 წელს-186, 2014 წელს -282, 2015 წელს -205, 2016 წელს -203, 2017 წელს - 202, 2018 წელს 177 შემთხვევა, ხოლო 2019 წელს პირველადი მონაცემებით 140 შემთხვევა.

2020 წელს ბრუცელოზის საწინააღმდეგო ვაქცინაცია ჩაუტარდება სავარაუდოდ 117 000 სულამდე მსხვილფეხა და 90 000 სულამდე წვრილფეხა პირუტყვს. (აღნიშნული გეგმის შესრულების შესაძლო ცდომილებით $\pm 15\%$ -მდე) .

ი) ტუბერკულოზი (Tuberculosis) - მრავალი სახის ცხოველისა და ფრინველის ქრონიკულად მიმდინარე ინფექციური დაავადებაა, ავადდება ადამიანიც. დაავადებას აქვს როგორც ეკონომიური ასევე სოციალური მნიშვნელობა. 2008 წლის შემდგომ 2017 წელს წელს პირველად განხორციელდა მსხვილფეხა პირუტყვის ტუბერკულინიზაცია, გამოკვლეული იქნა 7 064 სული, დადებითად მორეაგირე აღმოჩნდა 18 სული მსხვილფეხა პირუტყვი. 2018 წელს გამოკვლეული იქნა 10 095 სულზე მეტი, დადებითად მორეაგირე აღმოჩნდა 43 სული მსხვილფეხა პირუტყვი, ხოლო 2019 წელს არასრული ინფორმაციით გამოკვლეული იქნა 9 000 სულამდე პირუტყვი, დადებითად მორეაგირე გამოვლინდა 26 სული მსხვილფეხა პირუტყვი. უცხოელი ექსპერტების რჩევით, 2020 წელს დაავადებაზე ზედამხედველობა გაგრძელდება ცხოველთა სასაკლაოებში, ტუბერკულოზზე საექვო ცხოველების ნიმუშები გამოკვლეული იქნება ლაბორატორიულად, ასევე გამოყენებული იქნება დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის მიერ მოწოდებული ინფორმაცია ადამიანებში ფილტვის ტუბერკულოზის შემთხვევებთან დაკავშირებით,

რის შემდგომ მოხდება საექვო ნახირების ალერგიული მეთოდით კვლევა (ტუბერკულინიზაცია) სავარაუდოდ 10 000 სული მსხვილფეხა პირუტყვის.

კ) ყირიმ კონგოს ჰემორაგიული ცხელება (Crimean Congo Hemorrhagic Fever) - ცხოველისა და ადამიანის ვირუსული დაავადებაა, რომელიც ადამიანებში მძიმედ მიმდინარეობს. ყირიმ კონგოს ჰემორაგიული ცხელებით დაავადებულ ცხოველს კლინიკური ნიშნები არ აღენიშნება, მაგრამ ვირემიის პერიოდში დაავადების გამავრცელებელია. დაავადება ძირითადად ვრცელდება ტკიპების (Hyalomma სახეობა) საშუალებით, რომელთაც შეხება ჰქონდათ დაავადებულ ცხოველთან. ტკიპამ ჯერ უნდა უკბინოს დაავადებულ ცხოველს (მსხვილფეხა, წვრილფეხა პირუტყვი და სხვა) რომლებიც ინფექციის ძირითად რეზერვუარს წარმოადგენენ და შემდეგ ადამიანს. ადამიანებში ლეტალობა 40% აღწევს. გასულ წლებში ადამიანებში ლაბორატორიულად დაფიქსირდა: 2012 წელს 1 შემთხვევა, 2013 წელს-13, 2014 წელს-24 (მათ შორის 3 ლეტალური შედეგით), 2015 წელს-9 (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2016 წელს -6 (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2017 წელს-5 შემთხვევა (მათ შორის 2 ლეტალური შედეგით), 2018 წელს 12 შემთხვევა (მათ შორის 1 ლეტალური), ხოლო 2019 წლის პირველადი მონაცემებით 8 შემთხვევა (მათ შორის 3 ლეტალური), როგორც სტატისტიკური მონაცემებიდან ჩანს ყოველწლიურად ფიქსირდება ადამიანის დაავადების შემთხვევები. სააგენტოს მიერ 2015 წელს ჩატარებული ღონისძიება შეიძლება ჩაითვალოს ადამიანებში დაავადების გამოვლინების კლების ერთ-ერთ მიზეზად (დაავადების შემთხვევებმა 2015 წელს 2014 წელთან შედარებით იკლო 43,4%-ით, ხოლო ლეტალობამ 25 %-ით). 2020 წლისთვის ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების ეპიდეფეთქების მართვისა და პრევენციის მიზნით შეიქმნება ინსექტო-აკაროციდული პრეპარატის რეზერვი და ადამიანებში დაავადების დაფიქსირების შემთხვევებში ჩატარდება მსხვილფეხა პირუტყვისა და მათი სადგომების დამუშავება.

ლ) ბლუთანგის დაავადებაზე მეზობელ ქვეყნებში (თურქეთი, რუსეთი) არსებული ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობიდან და ბლუთანგის აღმოფხვრისა და კონტროლთან დაკავშირებული სპეციალური წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 3 აგვისტოს №398 დადგენილების მოთხოვნათა გათვალისწინებით 2020 წლიდან ქვეყანაში დაიწყება მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვის კვლევები და ვექტორების იდენტიფიცირება.

მ) ზოგიერთი გადამდები ღრუბლისებრი ენცეპალოპათიების პრევენციის, კონტროლისა და აღმოფხვრის წესის დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 28 დეკემბრის №600 დადგენილების მოთხოვნათა გათვალისწინებით 2020 წლიდან ქვეყანაში დაიწყება დაინფიცირებაზე საექვო ცხოველის კვლევები.

4. 2020 წელს დოკუმენტური შემოწმება, ბიზნესოპერატორის საქმიანობასთან დაკავშირებული დოკუმენტების (მათ შორის კომერციული დოკუმენტი, ჯანმრთელობის სერტიფიკატი) შემოწმების მიზნით, განხორციელდება ინსპექტირებისა და მონიტორინგის დროს, ასევე, დამოუკიდებლად.

5. ვეტერინარული პრეპარატების ნიმუშების კვლევა:

2020 წელს ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის დადგენის მიზნით განხორციელდება 190 ვეტერინარული პრეპარატის ნიმუშის გეგმიურად აღება ლაბორატორიული გამოკვლევისთვის რაც 2019 წლის ბოლო პერიოდისათვის უკვე დარეგისტრირებული და რეგისტრაციის პროცესში არსებული 1267-მდე ვეტერინარული პრეპარატის 15%-ს. წელს გეგმიურად ასაღები ნიმუშები 20-ით ნაკლებია 2019 წლის შესაბამის მაჩვენებელთან შედარებით, რაც გამომდინარეობს წინა წლებიდან მიღებული შედეგების ანალიზით და ობიექტური მიზეზებით (2014 წელს ლაბორატორიულად შესწავლილი 183 ვეტერინარული პრეპარატის ნიმუშიდან უვარგისი აღმოჩნდა მხოლოდ 5 პრეპარატი, ხოლო ერთი ფალსიფიცირებული. 2015 წელს შესაბამისად შესწავლილი 201 ნიმუშიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა 3 ვეტერინარული პრეპარატი, 2016 წელს შესაბამისად შესწავლილი ნიმუშებიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა 4 ვეტერინარული პრეპარატი, 2017 წლის მონაცემები შესაბამისად 227 ნიმუშიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა 4 ვეტერინარული პრეპარატი, ხოლო 2018 წელს 231 ნიმუშიდან უვარგისად მიჩნეული იქნა ერთი პრეპარატი, 2019 წელს 228 ვეტერინარული პრეპარატის ნიმუშიდან (მათ შორის 18 არაგეგმური ნიმუში) უვარგისად მიჩნეული არ იქნა არცერთი ვეტერინარული პრეპარატი). შედეგების ანალიზის საფუძველზე შეფასებული იქნა, რომ უფრო მნიშვნელოვანია ვაკონტოლოთ ვეტერინარული პრეპარატის საწარმოებში, სარიელიზაციო ობიექტებში და ვეტერინარულ დაწესებულებებში ვეტერინარული პრეპარატების შენახვის, რეალიზაციისა და გამოყენების პირობები (პრეპარატების შენახვის და ტემპერატურის რეჟიმის დაცვა, ანტიმიკრობული პრეპარატების არაგეგმაზომიერ გამოყენებაზე კონტროლი ჩატარებულ ღონისძიებებზე წარმოებული

ჩანაწერების შემოწმებით, რაც ანტიმიკრობული რეზისტენტობის სტრატეგიის მოსამზადებელ პერიოდში ძალიან მნიშვნელოვანია). სწორედ ამით არის განსაზღვრული გეგმურად ასაღები ვეტერინარული პრეპარატების ნიმუშების რაოდენობის შემცირება 20 ნიმუშით. არაგეგმურად ასაღები ნიმუშების რაოდენობა განისაზღვრა 5- ით.

2020 წლის განმავლობაში ასაღები და გამოსაკვლევი ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის დადგენის მიზნით რეგიონული განაწილების წინასწარი საორიენტაციო გეგმა შედგა სულ არსებული შესაბამისი ვეტერინარულ კონტროლს ქვემდებარე ობიექტების (ვეტერინარული აფთიაქის (საცალო ვაჭრობის ობიექტი)/ვეტერინარული პრეპარატების საბითუმო ვაჭრობის ობიექტის) რაოდენობის და რეგიონული დისტრიბუციის შესაბამისად.

ნიმუშების წინასწარი საორიენტაციო თანაფარდობა პრეპარატების ფორმების მიხედვით გადანაწილებულია დარეგისტრირებული პრეპარატების შესაბამის ფორმების მიხედვით არსებული რაოდენობის შესაბამისად. შენიშვნა: შესასყიდი ნიმუშების სავარაუდო რაოდენობა პრეპარატების ფორმების მიხედვით არის პირობითი და მოსალოდნელია მათი ცვლილება კონტროლქვემდებარე ობიექტებში ადგილზე არსებული სიტუაციის მიხედვით.

6. ფერმაში ცოცხალი ცხოველებიდან ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების განსასაზღვრად ნიმუშების კვლევა

ფერმაში ცოცხალი ცხოველებიდან ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების განსასაზღვრად ნიმუშების კვლევა ხორციელდება „ტექნიკური რეგლამენტის - ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 18 იანვრის №22 დადგენილებით დამტკიცებული „ტექნიკური რეგლამენტი - ცოცხალ ცხოველებსა და ცხოველური წარმოშობის სურსათში ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის წესის საფუძველზე.

მსხვილფეხა საქონლის ნიმუშების რაოდენობა - წინა წელს დაკლული ცხოველების საერთო რაოდენობის (სააგენტოში არსებული 2019 წლის 11 თვის მონაცემებით დაიკლა - 177, 000 სული) არანაკლებ 0,4% (708 ნიმუში). აქედან ჯგუფი „ა“ - 0,25% (443 ნიმუში),

რომელის ნახევარი (221 ნიმუში) აღებული უნდა იქნეს ცოცხალი ცხოველებისგან, მათი შენახვის ადგილზე. „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბ. შესაძლებლობების შესაბამისად). სულ გამოკვლეული იქნება 245 მსხვილფეხა პირუტყვიდან აღებული 490 ნიმუში.

ცხვრებისა და თხების ნიმუშების რაოდენობა - წინა წელს 3 თვეზე მეტი ასაკის დაკლული ცხვრებისა და თხების საერთო რაოდენობის (სააგენტოში არსებული 2019 წლის 11 თვის მონაცემებით, დაკლული იქნა - 225,220 სული წვრილფეხა პირუტყვი.) არანაკლებ 0,05 % (113 ნიმუში). აქედან ჯგუფი „ა“ - 0,01 % (23 ნიმუში). „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბორატორიული შესაძლებლობებიდან შესაბამისად). სურსათის დეპარტამენტთან შეთანხმებით სულ გამოკვლეული იქნება 10 წვრილფეხა პირუტყვიდან აღებული 20 ნიმუში;

ღორების ნიმუშების რაოდენობა - წინა წელს დაკლული ღორების საერთო რაოდენობის (სააგენტოში არსებული 2019 წლის 11 თვის მონაცემებით, დაკლული იქნა - 157,000 სული ღორი.) არანაკლებ 0,05 % (79 ნიმუში). აქედან ჯგუფი „ა“ - 0,02% (31 ნიმუში). „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბორატორიული შესაძლებლობების შესაბამისად). სურსათის დეპარტამენტთან შეთანხმებით სულ გამოკვლეული იქნება 20 ღორიდან აღებული 140 ნიმუში;

ფრინველის ნიმუშების რაოდენობა - ყოველ 200 ტონა წლიურ პროდუქციაზე (დაკლული წონა) სულ მცირე 1 ნიმუში. სააგენტოში არსებული 2019 წლის 11 თვის მონაცემებით, დაკლული იქნა 7,769,921 სული ფრინველი. აღნიშნული მონაცემით, 2019 წლის განმავლობაში სავარაუდოდ დაკლული იქნება 8,000,000 ფრთა. ერთი ფრთის დაკლული წონის (საშუალოდ 1,2 კილოგრამი) გადაანგარიშებით დაკლული წონა შეადგენს 10.200 ტონას, შესაბამისად სულ გამოკვლეული უნდა იქნას 51 ნიმუში, მაგრამ თუ შესაბამის კატეგორიაში წლიური დაკვლა 5,000 ტონაზე მეტია, მაშინ თითოეულ ნივთიერებაზე

(სუბსტანციაზე) ყოველ 900 ტონა წლიურ პროდუქტზე შეადგენს სულ მცირე 100 ნიმუშს, შესაბამისად სულ გამოკვლეულ უნდა იქნას 100 ნიმუში. აქედან ჯგუფი „ა“ – საერთო რაოდენობის 50% (50 ნიმუში). ფერმის დონეზე აღებული ნიმუშების რაოდენობა ნიმუშების საერთო რაოდენობის 1/5-ს შეადგენს (10 ნიმუში); „ა“ ჯგუფის ნივთიერებების (სუბსტანციების) თითოეული ქვეჯგუფისათვის კონტროლი განხორციელდება ამ ჯგუფისათვის განსაზღვრული ნიმუშების საერთო რაოდენობის არანაკლებ 5%-ში (ლაბ. შესაძლებლობების შესაბამისად). სურსათის დეპარტამენტთან შეთანხმებით სულ გამოკვლეული იქნება 20 ფრინველიდან აღებული 140 ნიმუში.

ჯამში 2020 წელს ზოგიერთი ნივთიერებისა (სუბსტანციის) და მათი ნარჩენების მონიტორინგის მიზნით 295 ცხოველიდან გამოკვლეული იქნება 790 ნიმუში 7 მაჩვენებელზე (ქლორამფენიკოლი, ზერანოლი, დიმეტრიდაზოლი, ფურაზოლიდონი, ფურალტადონი, ნიტროფურაზონი, ნიტროფურანტონი).

7. ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტის (შინაური ბინადარი ცხოველის საკვებისა და თევზის ფქვილის) სალმონელასა და ენტერობაქტერიაზე გამოკვლევა

შინაური ბინადარი ცხოველის საკვების გადამამუშავებელი საწარმოს აღიარების შემდგომი სახელმწიფო კონტროლი და შინაური ბინადარი ცხოველის საკვების ნიმუშის სტანდარტთან შესაბამისობის დადგენა ხორციელდება საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბერის N605 დადგენილების - ტექნიკური რეგლამენტი „ცხოველური წარმოშობის არასასურსათო დანიშნულების პროდუქტისა (მათ შორის, ცხოველური ნარჩენების) და მეორეული პროდუქტის, რომლებიც არ არის გამიზნული ადამიანის მიერ მოხმარებისათვის, ჯანმრთელობისა და ამ საქმიანობასთან დაკავშირებული ბიზნესოპერატორის აღიარების წესები“ შესაბამისად. გადამამუშავებელი საწარმო (საამქრო), რომელიც იყენებს მეორე და მესამე კატეგორიის მასალებს განეკუთვნება მაღალ რისკს და მისი სახელმწიფო კონტროლი ხორციელდება წელიწადში სულ მცირე 2-ჯერ.

2020 წელს განხორციელდება შინაური ბინადარი ცხოველების საკვებისა და თევზის ფქვილის გადამამუშავებელი აღიარებული საწარმოების 100%-ის სახელმწიფო კონტროლი, რაც დღეისათვის შეადგენს 5 საწარმოს. საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 29 დეკემბერის #605 დადგენილების 141-ე-142-ე, 162-ე და 211-ე მუხლების შესაბამისად

2020 წელს განხორციელდება ზემოაღნიშნული საწარმოების გეგმური ვეტერინარული სახელმწიფო კონტროლი. შინაური ბინადარი ცხოველის საკვებისა და თევზის ფქვილის აღებული ნიმუშების სტანდარტთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით სალმონელასა და ენტერობაქტერიების კვლევისთვის აღებული და გამოკვლეული იქნება შინაური ბინადარი ცხოველის გადამუშავებული საკვების 1 საწარმოდან 5-5 ნიმუში წელიწადში 3 ჯერ (სულ 30 ნიმუში) , ხოლო თევზის ფქვილის 4 საწარმოდან 5-5 ნიმუში წელიწადში ერთხელ (სულ 40 ნიმუში). ასევე წლის განმავლობაში ახალი საწარმოების შესაძლო აღიარების ან აღიარებული საწარმოს არაგეგმური ინსპექტირების და სალმონალასა და ენტერობაქტერიების გამოკვლევის მიზნით განხორციელდება 10-10 ნიმუშის სახელმწიფო კონტროლის ფარგლებში გამოკვლევა.

8. ნიმუშების აღება (დაავადების დასადგენად) - ნიმუშების აღება მოხდება ცხოველთა ჯანმრთელობის საექვო სტატუსის შემთხვევებში მათი გამოკვლევის მიზნით პასიური ეპიდემიოლოგიური ზედამხედველობის ფარგლებში, სავარაუდოდ შემდეგ დაავადებებზე:

- ა) ბრუცელოზი- გამოვლენა და დადასტურება;
- ბ) ბრუცელოზი -დაავადების აღმძვრელის ტიპირება;
- გ) Q ცხელება- დაავადების აღმძვრელის/ანტისხეულების აღმოჩენა;
- დ) ცოფი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ე) ტუბერკულოზი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- ვ) პარატუბერკულოზი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- ზ) ლეიკოზი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- თ) ჯილეხი-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ქსოვილოვანი მასალა და პჯრ (PCR));
- ი) ჯილეხი-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ნიადაგი, სხვა);
- კ) თურქული დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ლ) ფრინველის გრიპი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- მ) ნიუკასლის დაავადება- იმუნური სტატუსის განსაზღვრა / დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ნ) ფრინველის ინფექციური ბრონქიტი - მორფოლოგიური ცვლილების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- ო) მარეკის დაავადება - მორფოლოგიური ცვლილების დადგენა (ჰისტოლოგია);

- პ) პიროპლაზმიდოზები- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჟ) პროტოზოები - პარაზიტის იდენტიფიცირება;
- რ) ღორის აფრიკული ცხელება- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ს) ღორის აფრიკული ცხელება- დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- ტ) ღორის კლასიკური ცხელება-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- უ) ღორის წითელი ქარი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ფ) პასტერელოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ქ) ტემენის დაავადება - მორფოლოგიური ცვლილების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- ღ) სალმონელოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა/ტიპირება (ბაქტერიოლოგია);
- ყ) კოლიბაქტერიოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- შ) სტაფილოკოკოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- ჩ) დერმატომიკოზი (ტრიქოფიტოზი, მალაცეზია, მიკროსპორია) - მიკოზების იდენტიფიცირება;
- ც) ლეიშმანიოზი- დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- ძ) მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- წ) წვრილფეხა პირუტყვის ჭირი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჭ) ცხვრისა და თხის ყვავილი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ხ) ანაერობული დიზინტერია - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჯ) ცხვრისა და თხის კონტაგიოზური ექტიმა- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ) აუესკის დაავადება -დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ¹) ნეკრობაქტერიოზი- დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ²) ჩლიქების სიდამპლე - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ³) ბრადზოტი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ⁴) ენტეროტოქსემია - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ⁵) ემფიზემატოზური კარბუნკული-დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- ჰ⁶) ლეპტოსპიროზი - დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- ჰ⁷) ლისტერიოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა.
- ჰ⁸) აქტინომიკოზი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა.

- 3⁹) ტრიქომონოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა;
- 3¹⁰) არაქნოიდები (სარკოპტოზი, დემოდეკოზი და სხვა) - ტკიპების იდენტიფიცირება;
- 3¹¹) თევზის პარაზიტული დაავადებები (პროტოზოვები, არაქნოზები, ჰელმინთები);
- 3¹²) თევზის აერომონოზი - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა (ბაქტერიოლოგია);
- 3¹³) ფუტკრის პარაზიტული დაავადებები - პარაზიტის იდენტიფიცირება (პროტოზოვები/არაქნოზები);
- 3¹⁴) ამერიკული სიდამპლე - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა ;
- 3¹⁵) ევროპული სიდამპლე - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა ;
- 3¹⁶) ფუტკრის ჰემორაგიული სეპტიცემია - დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა.
- 3¹⁷) ჰელმინთაზი (კოპროლოგია) - ჰელმინთების და პროტოზოვების იდენტიფიცირება;
- 3¹⁸) ძაღლის ჭირი - დაავადების საწინააღმდეგო ანტისხეულების აღმოჩენა;
- 3¹⁹) ვირუსული გასტროენტერიტი - მორფოლოგიური ცვლილებების დადგენა (ჰისტოლოგია);
- 3²⁰) დეზინფექციის ხარისხის განსაზღვრა;
- 3²¹) მოწამვლები (თუთიის ფოსფიდი);
- 3²²) ცხვრის კატარალური ცხელება (ბლუთანგი) ვექტორების იდენტიფიცირება;
- 3²³) ცხვრის კატარალური ცხელება (ბლუთანგი) ვირუსის იდენტიფიცირება;
- 3²⁴) ზოგიერთი ღრუბლისებრი ენცელოპათია დაავადების აღმძვრელის აღმოჩენა.

თევზის ვირუსული ჰემორაგიული სეპტიცემიის (VHS) და სისხლმზადი ქსოვილის ინფექციური ნეკროზის (IHN) გამოვლენისა და დადასტურების ფარგლებში ჩატარდება თევზის ფერმების აღრიცხვა, კლინიკური შემოწმება და ლაბორატორიული გამოკვლევების მიზნით აღებულ ნიმუშებზე ზედამხედველობა.

9. ცხოველთა გარეგან პარაზიტებზე დამუშავება - 2016 წლიდან დაიწყო სეზონურ სამოვრებზე ცხოველთა გადასარეკ ტრასებზე ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება (ცხოველების გასაბანებელი პუნქტების, სარწყულებლების და სხვა), სადაც ჩატარებული იქნა გადასარეკი პირუტყვის ჯანმრთელობაზე ზედამხედველობა და ექტო-პარაზიტების საწინააღმდეგოდ დამუშავება. 2016 წელს არსებულ პუნქტებზე მოხდა 33302 მსხვილფეხა და 343910 წვრილფეხა პირუტყვის დამუშავება. 2017 წელს პუნქტებზე დამუშავდა 12882 მსხვილფეხა და 630399 წვრილფეხა პირუტყვი. 2018 წელს დამუშავდა 8465 სული

მსხვილფეხა და 713168 სული წვრილფეხა პირუტყვი. 2019 წელს პუნქტებზე 11659 მსხვილფეხა და 708780 წვრილფეხა პირუტყვი. 2020 წელს აღნიშნულ პუნქტებზე გაგრძელდება მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვის ექტო-პარაზიტების საწინააღმდეგოდ დამუშავება. ასევე დაგეგმილია ერთი პუნქტის მშენებლობა მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში კავკასიონზე მომთაბარე პირუტყვის დასამუშავებლად.

10. ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია - 2020 წელს გაგრძელდება მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის იდენტიფიკაცია და ღორების იდენტიფიკაცია, მოხდება იდენტიფიცირებული ცხოველების და მათი სადგომების მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში რეგისტრაცია, ასევე, განხორციელდება მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლისა და ღორების სადგომის/დროებითი სადგომებზე სახელმწიფო კონტროლი მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში არსებულ მონაცემებზე დაყრდნობით:

ა) მსხვილფეხა საქონლის სადგომის/დროებითი სადგომის არანაკლებ 1%-ისა, სადგომის/დროებითი სადგომის შერჩევა განხორციელდება რისკის ანალიზის საფუძველზე.

ბ) წვრილფეხა საქონლის სადგომის/დროებითი სადგომის არანაკლებ 1%-ისა და იდენტიფიცირებული წვრილფეხა საქონლის სულადობის არანაკლებ 1,5%-ისა. სადგომის/დროებითი სადგომის შერჩევა განხორციელდება რისკის ანალიზის საფუძველზე.

გ) ღორის სადგომის არანაკლებ 1%-ისა. სადგომის შერჩევა განხორციელდება რისკის საფუძველზე.

11. სადეზინფექციო სამუშაოები - დაავადებული და დაავადებით დაცემული ცხოველი წარმოადგენს ინფექციის გავრცელების რისკს. აღმძვრელის გარემოში მოსპობის მიზნით ცხოველების სადგომებისა და დაცემის ადგილებში განხორციელდება შესაბამისი სადეზინფექციო სამუშაოები.

მუხლი 7. მოსალოდნელი შედეგები.

პროგრამის განხორციელება ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოობის შენარჩუნებას, ცხოველის, ცხოველისა და ადამიანისათვის საერთო დაავადებების პრევენციასა და კონტროლს, ცხოველთა შესახებ ინფორმაციის მოპოვებას და მიკვლევადობის განხორციელებას, ეკონომიკური ზიანის მინიმიზირებას,

სამომხმარებლო ბაზარზე უვნებელი შინაური ბინადარი ცხოველის საკვებისა და თევზის ფქვილის განთავსებას, საერთაშორისო ვაჭრობის განვითარების ხელშეწყობას. საქართველოს ვეტერინარულ-ფარმაცევტულ ბაზარზე არარეგისტრირებული, ფალსიფიცირებული, ვადაგასული და გამოსაყენებლად უვარგისი ვეტერინარული პრეპარატების გამოვლენასა და რეალიზაციის აღკვეთას - შესაბამისად ხარისხიანი ვეტერინარული პრეპარატების მიმოქცევას, ასევე ვეტერინარული ფარმაციის სფეროში ბიზნესოპერატორების მიერ საქმიანობის მართებულად წარმართვას. მავნე სურსათის ბაზარზე განთავსების ფაქტების მინიმუმირებას. პირველად წარმოებაში (ფერმებში), ცოცხალ ცხოველებში ზოგიერთი ნივთიერებისა და მათი ნარჩენების არსებობის მიზეზების გამოვლენა, შესწავლა - გამოკვლევა შემდგომი ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით და აკრძალული პრეპარატების გამოყენების აკრძალვას და ანტიმიკრობული საშუალებების არამიზნობრივ გამოყენების შემცირებას, რაც ხელს შეუწყობს ცხოველების საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას. მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონლის სადგომებში დარღვევების მინიმუმირებას და აღმოფხვრას. სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული პრეპარატების მიმოქცევის მოწესრიგებას.